

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi iz službe v socialnem namenu delavstva in nemeščanstva vsaka beseda Din 0.30

Štev. 105 • Maribor, sobota, dne 14. septembra 1940 • Leto XV

Resen čas potrebuje resne ljudi

V dobi zgodovinskega preloma, kakor današnja doba lahko imenujemo, je najvažnejša duhovna prisotnost. Prelom je lahko slabši ali boljši, prav slab ali prav dober. Ne ta ne oni pa ne pride sam od sebe. Odvisen je od duhovnih sil socialnih stremeljenj, ki se uveljavljajo kulturno, politično in gospodarsko. Od teh je odvisno, kakšne bodo razmere po strahovitem duhovnem in političnem trenju. Od organiziranosti teh sil, ki so v igri razvoja, je odvisno, če nastopi poznejša doba suženjstva, doba boljših socialnih razmer ali ne.

V takih kritičnih dobah mora zlasti delavski razred z vso ljubeznijo in zvestobo čuvati svojo neodvisnost, ščititi svoje strokovne, gospodarske in kulturne organizacije, ki naj vrše izključno svoje naloge in organizatorično delo.

Stroge odredbe zaradi sedanjih razmer se lahko izrabijo proti našim organizacijam, vendar je treba vedeti, da organizacijsko delo, socialnopolitična vprašanja in kulturno delo teh organizacij je po zakonih dopustno in v interesu državne socialne enotnosti. Delokrog je torej širok in omogoča, da se v njem priporoči vpliv organizacij na javno življenje. Vsakršno delovanje pa, ki ne ustreza tem nalogam, more škodovati našim organizacijam in jih oslabiliti.

V dobah duhovnega prerajanja se v delavsko gibanje jako radi vtihotapljaajo agenti reakcije ali pa naivni spekulanti. Vseh teh elementov se mora delavstvo ogibati in zvesto delovati po svojem treznem preudarku. Delavsko gibanje mora energično zavračati provokacije, ki skušajo organizacije zvesti na stranpota. Če same ne morejo presoditi namenov provokacije in vsiljivih tujih akcij, naj vsem poročajo svojim centralam in se o njih posvetujejo o njih. Prvo organizacijsko pravilo je namreč, da delavske organizacije delujejo ideološko in akcijsko v smislu svojih nalog enotno, pametno in smoteno. To se more doseči le ob sodelovanju s centralnimi organizacijami.

Med delavstvom pogostoma vrše danes propagando nepoklicani tuji elementi za to ali ono akcijo, ki nima z organizacijskimi nalogami nobenega stika. Vse take akcije je treba zavrniti in delati v okviru danih možnosti za okrepitev organizacije in izobrazbo članstva.

Ljudje, ki zavajajo organizirano delavstvo na stranpota, ali ga hočejo izrabljati za razne avanture, pa naj svoje akcije vrše na svoj osebni riziko, kolikor hočejo. To nas ne briga.

Mi hočemo imeti krepke in zdrave organizacije ter delovati v duhu načel delavskega razreda, ostati hočemo neodvisni in zreli za soddločevanje v važnih dneh.

Vsako delovanje, vsako vmešavanje, ki naše delo v tem duhu ovira ali rahlja solidnost naših organizacij, je delavskemu razredu škodljivo, v prid pa reakciji, ki ji daje pogum in jo ojačuje.

Kako občuti vojno naša mornarica

Izven prometa je 43 naših ladij s 140.000 tonami.

Doslej je bilo potopljenih 11 naših parnikov s 50.000 tonami. — 15 ladij s 33.000 tonami je običajno v domačih lukah. Tuje države so razen tega zadržale 10 naših parnikov z 21.500 tonami in 7 naših parnikov z 32.000 tonami je v tujih lukah in ne morejo na pot.

Angleži v pričakovanju

Churchill: „Prihodnji teden bo

zelo važen za našo zgodovino“

nemškega vdora

Dne 11. septembra je govoril predsednik angleške vlade Churchill v radiu; dejal je:

»Ko sem pred dnevi rekel, da ne verujem, da bi sovražnik potrožil svoje napade v septembru napram onim v avgustu, nisem mislil na bombne napade na civilno prebivalstvo. Nemški bombniki, spremljani od lovskih letal, prilete pogosto v skupinah po 300 do 400 letal naenkrat nad Anglijo. Toda naša lovška letala jih skoro vedno razpršijo.

Izgube letal so 3:1, pilotov pa 6:1 v našo korist. Sovražnik poskuša dobiti nadmoč v zraku, toda ti poskusi ga drago stanejo.

Ako hočejo Nemci poskusiti vdor na otok, morajo imeti premoč v zraku. Priprave za vdor nadaljujejo Nemci v velikem obsegu, od Norveške, vzdolž danske, nemške, nizozemske, belgijske in francoske obale imajo pripravljene na stotine motornih čolnov na pogon s pro-

pelerji, pa tudi ladij za prevoz suhozemne vojske, ki je osredotočena okrog pristanišč v velikih množicah. Napad lahko pride na Anglijo, Škotsko ali na Irsko, ali pa na vse tri skupaj. Če Nemci resno mislijo na vdor, ne morejo več dolgo odlašati. Vreme se lahko vsak čas obrne. Razen tega pa sovražnik tudi ne more pustiti čakati svojih ladij v brezkončnost na morju in v lukah, kjer so izpostavljene napadom naših letal. Prihodnji teden bo mogoče zgodovinsko zelo važen, nekakotako, kot tedaj, ko je španska armada poskušala napasti Anglijo, ali ko je Nelson pri Boulogne sur Mer preprečil napad Napoleonove armade. Toda za kar gre sedaj, je mnogo več. Priprave so mnogo večje, pa tudi posledice so večje za življenje in bodočnost sveta in civilizacije. Vsak mož in vsaka žena morata biti pripravljena, da storita svojo dolžnost, kjerkoli bi bilo potrebno. Naše brodogradne moč-

no, letalstvo je v premoči nad sovražnim, četudi ne po številu letal. Naša obala je utrjena, za utrditvami pa stoje armade, kakršnih nismo še nikdar imeli in poleg njih poldrug milijon grenadirjev.

Kruto bombardiranje Londona ne more zlomiti odpornosti angleškega naroda, ki je vedno znal ceniti svobodo višje nego življenje. Nemško bombardiranje je v srcih vseh Angležev in po vsem svetu vžgalo plamen, ki bo gorel še dolgo, ko bo odstranjena vsa povzročena škoda teh napadov. Ta ogenj bo gorel stalno in z vedno večjim plamenom, dokler se stari in novi svet ne združita, da na novo zgradi svetovno zgradbo in to na temeljih, ki jih ne bo lahko porušiti.

Churchill je pozdravil vso vojsko in rekel, da naj vojaki vedo, da imajo za seboj narod, ki se ne bo pustil streti.

Napadi na London in Berlin

Nemci o svojih napadih

Dne 11. septembra je bil v Londonu trikrat alarm, ker so priletela nad mesto nemška letala v formacijah po 25 do 50. Metala so bombe, ki tehtajo 125 in tudi 500 kg. Te bombe so padale na hiše, pa tudi na ladjedelnice in drugod. Ena bomba je dne 10. septembra padla tudi na kraljevo palačo in napravila luknjo v zidovje tri metre v globino in 7 metrov v premeru. Nemci se poslužujejo taktike, da čez dan mečejo posamezni aparati zažigalne bombe, ki povzročajo požare, ponoči pa ti požari kažejo pot njihovim letalom.

Nemška letala so napadla London tudi v noči od srede na četrtek, dne 12. t. m. Nemci poročajo, da so razbijali doke, pristaniške naprave na Temzi, plinarne, skladišča, uničili neko tovarno orožja in neko smodišnico. Nadalje so bili nemški napadi izvršeni na Southampton. Šest tovarn in veliki tanki bencina so bili razdejani. Ponoči so bili napadeni tudi Liverpool in druga pristanišča na zapadni in južni obali Anglije. Sestreljenih je bilo 11. septembra 80 angleških in 20 nemških letal.

Nemci o napadu na Berlin

DNB je objavil, da so požare, ki so jih zanetile angleške bombe v noči na 11. september, kmalu omejili. Toda bombe so uničile mnogo dragocenosti.

Komentarji svetovnega tiska o napadih na London

Švedski listi pišejo, da bo London moral pretrpeti še veliko napadov. Toda tudi angleški protinapadi so silni.

Finski časopisi pišejo, da je ta vojna nekaka ljudska vojna.

Sovjetski tisk piše, da je obramba Londona odlična in poskus vdora s padalci sedaj ni mogoč. Nemčija mora v kratkem tvegati poskus vdora, ker bi pozneje to najbrž ne bilo več mogoče radi večje obrambne sile Anglije.

Posebno šolo za odkrivanje in preprečevanje sežigov je ustanovil šef nemške policije Himmler v Berlinu.

Kaj poročajo Angleži

Reuter poroča, da je nemško letalstvo od srede na četrtek, dne 12. t. m. zopet napadlo London. Letala pa so zašla in naletela na silovit zaporni ogenj. Kljub temu so metala zažigalne bombe in je izbruhnilo več požarov. Sestreljenih je bilo 89 nemških in 24 angleških letal. Nemci so izgubili tudi 250 pilotov.

Angleška letala so napadla v noči od srede na četrtek, dne 12. t. m. Berlin in metala bombe na kolodvor južno od potsdamskega ter na anhaltski kolodvor. Eno letalo je vrglo bombe na letališče Tempelhof. Eno letalo je bilo zadeto od drobcev granate, pa se je kljub temu vrnilo. Skupno je bilo vrženih na Berlin 350 bomb.

Angleži o letalskih zgubah

(Reuter.) Dne 11. septembra je bilo sestreljenih 73 nemških letal in 17 angleških, dva angleška pilota sta se rešila. Angleži se pri obrambi Londona ne poslužujejo več v toliki meri žarometov, ampak napravijo okrog mesta obroč iz strelkov, skozi katerega se potem prebijajo nemška letala, ako se jim to posreči.

H. G. Wells o angleški obrambi

H. G. Wells, znameniti pisatelj, je objavil v amerškem listu naslednjo izjavo, v kateri ostro napada vodstvo angleške obrambe.

Na početku svoje izjave trdi, da sama hrabrost nižjih slojev Velike Britanije, ne more rešiti državo pred porazom. Pomanjkanje pametnega vodstva, priprava in nespretno ravnanje britskega ministrstva vojne v kritičnih trenutkih sedanje vojne je zakrivilo sedanje ljudske žrtve in neprecenljive materialne škode, ki jih nosi britski narod. Britski generali in admirali, nadaljuje H. G. Wells, se zdi z ozirom na njih pogoške, da so še ono pozabili, kar so znali. Po-

Vojna nekdanj in danes

V sedanji vojni se uresničuje, da je fronta v zaledju in da so napadom predvsem izpostavljeni civilisti. Kar se tiče škode, jo je v sedanji vojni več, kot v svetovni, dasi so tudi tedaj mnoga mesta postala prah in pepel, toda to so bila mesta na fronti, ne pa v ozadju.

Kar se pa tiče človeških žrtev, je pa ta vojna milejša. — V Londonu ubijajo bombe mnogo manj ljudi, kot pa jih je padlo v času velikih ofenziv na frontah. Razen tega padajo kot žrtve ljudje, ki niso vojaki in na ta način armada, t. j. udarna sila, nič ne trpi. To je tudi v Nemčiji tako. V tej vojni se bo izkazalo, ali je tudi civilno prebivalstvo enakovredno vojakom, da vzdrži v ognju bomb. Ako ne, bo to imelo svoje posledice, ki bodo prisilile vojskujoče, da položijo orožje.

Britanska letala napadla dva nemška konvoja

Pred Dunkerquejem in Calaisom so napadla angleška letala dva nemška konvoja; eno ladjo so potopila, drugo težko poškodovale. Razen tega so bili potopljeni motorni čolni, ki so spremljali transport. Pri tem je bilo sestreljenih pet nemških letal in tri angleška.

Nova kanadska divizija v Londonu

Pretekli teden je dospela na Angleško nova kanadska divizija, preko 11 tisoč moških. (Reuter.)

Nizozemska Indija (ob ameriški obali) bo poslala v Anglijo 48 bombnikov in 18 lovskih letal.

»Najhujše v vojni niso bombe in plini, ki uničujejo ljudi in izravnavajo naselja z zemljo. Najhujši je strup, ki z njim vojna zastruplja človeškega duha.«
Jane Adams.

V premislek tistim, ki pokopavajo svobodo

Švicarski list »Aufbau« piše:

»Urliški zvon poje. Demokracijo pokopavajo. Držno in samozvestno vlečejo glasniki novega časa za zvonovo vrv ter z vsakim udarcem naznanjajo, da stojimo pred zgodovinskim preobratom. Pravica, svoboda? Ah, preživela, neumnost bankrotiranega sveta. Za take in podobne reči ne bo prostora na novi zemlji. Zdaj je potreben popoln preobrat in drugačno mišljenje. Zdaj bo drugače: mesto pravice avtoriteta, mesto svobode sila, mesto razpravljanja ukazovanje.

Kdo bi ugovarjal tem glasnikom, če vohajo preobrat? Vendar jih je pa treba prijateljsko opozoriti, da je stvar mnogo resnejša in predvsem nevarnejša, kot pa sami mislijo. Svoboda in pravica

se ne da spraviti s sveta s preprosto deklaracijo. Tu gre za odločni boj med ogromnimi silami duha. Vedeti je treba, da so vsi borci za pravico kot nas uči zgodovina, vedno najbolj obsojali konjunkturiste. V človeštvu so še neizmerne sile, ki ne bodo pustile za vedno izbrisati najosnovnejših pravic. Te sile pa niso pripravljene kapitulirati.

Ljudem, ki zagovarjajo pokop osnovnih človeških pravic, je treba odločno povedati: To, kar govori z vaših lic, je jecajoči strah. Filistre je strah, da bi zamudili priliko, pa postajajo divji in »klavni junaki«. Zgodovina pa v odličnih trenutkih ni na strani tistih, ki so boječi, ona gre preko njih. Konjunkturisti bodo pa pred zgodovino osramočeni.

Vojna bo zajela Egipt

Angleži računajo z možnostjo italijanskega napada.

Iz angleških virov poročajo, da je opaziti zbiranje italijanske vojske na mejah Egipta in da bi se napad utegnil pričeti na treh mestih.

Baje je Italija zahtevala od vlade v

Vichiju, da sme zasesti Sirijo, kar bi seveda pomenilo direktno ogrožanje Palestine in ne ve se, kako bi Turčija na to odgovorila.

Boji v Keniji

Iz Kahire poročajo, da se vrše v Keniji v Afriki boji na 300 km dolgi fronti in da je na to fronto prispelo do 31. avgusta 31 prevozov sestoječih iz več ladij, ne da bi bil pri tem en sam vojak ranjen.

Koliko je bilo doslej sestreljenih italijanskih letal?

Angleži poročajo, da so doslej sestrelili 177 italijanskih letal, verjetno pa še 90. Napadov na italijanska oporišča so izvedli Angleži 250 in vrgli 600 ton bomb.

Prevoz angleških let po Sredozemskem morju

Švicarska »Basler National-Zeitung« razmotriva o prihodu novih angleških ojačenj v Egipt, ki so prispela po Sredozemskem morju, ne da bi bila napadena. Angleško vojno brodovje je po poročilih iz Carigrada odplulo iz Aleksandrije v neznano smer.

Romunski zunanji minister Gefencu baje ni bil odpoklican iz Moskve, kakor so te vesti razširili tuji časopisi.

Kaj bo z Grčijo?

Grška se pripravlja.

Inozemski listi opozarjajo, da postaja položaj Grčije kritičen. Italija zahteva del Severnega Epira, češ, da pripada Albaniji; Bolgari pa, podpirani od nemškega in italijanskega tiska, zahtevajo

izhod na Egejsko morje. Ako bi do tega prišlo, bi bili Grčija in Turčija ločeni. Zdi se, da bi temu utegnili v sedanjem času nasprotovati Turčija.

Na Hrvatskem internirajo špekulante

Prve tri so že poslali v internacijo.

Hrvatski ban je določil, da se internirajo špekulanti v okrajih Udbina in Dol. Lapac. V Dalmaciji bodo pa določili v to svrhu posebne okraje.

Zagrebska policija je tri verižnike že prišla in sicer trgovce Kardoša, Gostla in Hochsingerja. Prvi je imel skladišče polno moke, drugi 240 vreč in tretji 113 vreč, pa je niso hoteli prodajati. Zgrabili so tudi nekega mlinarja, ki je prodajal koruzno moko po din 2 dražje, kot pa bi jo bil smel.

205 trgovcev so kaznovali z globami po din 200 in vsakega še z zaporom po 15 dni. 96 ljudi je prijavljenih.

Hišni lastniki morajo prijaviti vse zaloge živil, ki jih imajo stanke v stanovanjih.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča, da je bila v Braunschweigu obsojena pred posebnim sodiščem neka 46-letna ženska na tri mesece zapora, ker je v pogovoru z neko žensko dvomila v resničnost uradnih podatkov nemške vrhovne vojaške komande.

Dama in po svetu

Debata o demokraciji. Princip sedanje vlade je bil ob nastopu povratek k demokraciji, čim bodo razmere to dopuščale. Izredne razmere povratek ovirajo in odlašajo. Razmere so tudi vzrok, da se o demokraciji sicer mnogo razpravlja.

Neodvisni listi skoraj brez izjeme razumno in logično dokazujejo, da je javno mnenje za demokracijo, ki je najidealnejša oblika sporazumevanja ljudi med seboj in ljudi z oblastjo, ali pravzaprav z upravo države in njenih ustanov od najvišje do najnižje. — Občestvo med državljani in javnimi upravami v tej obliki more ščititi dostojanstvo človeka in javne uprave.

Ne trpi. Starokatoličani izdajajo v Ljubljani svoj list, ki si upa povedati svoje mnenje o rimsko-katoliški cerkvi, katere glasila seveda napadajo starokatoliško cerkev. Nam je to seveda vseeno, kaj imajo eni in drugi med seboj. Značilno pa je, da je »Slovenec« napisal te dni, da je tako pisanje nedopustno in »ga tudi ne bomo trpeli«. Starokatoličani seveda ne morejo odgovoriti na enak način, kajti saj bi se jim vsak smejal, ako bi rekli, da »napadov v 'Slovencu' ne bodo trpeli«, ker žalijo njihov verski čut.

Kako bomo trgovali s SSSR. Trgovina s SSSR še vedno ni v teku. Zaenkrat se vrše šele priprave. Vse kar bomo kupili v SSSR ali oni pri nas, bo treba plačati v devizah oz. v zlatu. Zanimivo pa je, da SSSR v zunanji trgovini ne zaračunava blaga, ki ga prodaja, v rubljah, ampak v ameriških dolarjih. Karkoli kdo naroči v SSSR in četudi je samo knjiga, prejme račun v dolarjih in ga mora seveda tudi v dolarjih plačati.

Ali bo nemška marka dražja? Iz Beograda zopet prihajajo vesti, da bo tečaj nemške marke na zahtevo nemške vlade poskočil od din 14.80 na din 17.28. To operacijo namerava nemška vlada izvršiti gotovo radi tega, ker se je pri nas vse podražilo. Zaraditega bi morala plačati pri nakupovanju mnogo več mark, kot pa jih je doslej. Da se tem izogne, hoče doseči višji tečaj marke, potem bo za blago, ki se je podražilo, plačala še vedno samo toliko mark, kot poprej, predno se je podražilo.

Ukaz o amnestiji. Za kraljev rojstni dan je bila objavljena amnestija. Strogi zapor in zapor do 12 mesecev se spremenita v denarno globo proti plačilu din 25 za vsak dan zapore. Pri kaznih do 12 mesecev ječe ali težke ječe se kazni zmanjša samo tistim obsojencem, ki so na dan ukaza o pomilostitvi prestali že četrtino kazni. Njim se črta četrtina kazni. Pri kaznih nad 12 mesecev je znižanje sorazmerno z velikostjo kazni, če je obsojenec prestal do dneva amnestije že osmino kazni. Obsojenci, katerim se kazni spremeni v denarno kazni, ne smejo v dveh letih od amnestije napraviti nobenega zločinkega dejanja ali pa prestopka iz koristiljublja. — Pri kaznih nad 12 mesecev ječe se zniža kazni od 6 do 20 mesecev, kakor je pač dolžina kazni, vpoštevajoč prejšnje amnestije in ako so bili amnestiranci ponovno obsojeni.

Aretacija princa v Italiji. Po poročilu CMP iz Rima je bil knez Filippo Domia Pamphili, ki je star 54 let in najstarejši član stare kneževske rodbine, aretiran zaradi širjenja lažnih vesti. — Rimski politični krogi pa odločno zanikajo senzacionalne vesti, ki jih

je zlasti razširil ameriški tisk o velikih aretacijah v Italiji. Gre le za princa Filippo Domia Pamphili, ki je defetist in protifašist. Aretiran je bil tudi princ Alessandro Torlogia, pa je bil prepeljan na policijo in po kratkem zaslišanju zopet izpuščen.

Nov dvorski statut za romunski dvor je predpisal general Antonescu. Dvorne dame in adjutant se bodo morali odslej menjati vsakih šest mesecev. Romunsko časopisje vodi vedno večjo gonjo proti židom. Zahteva, da se jih izžene iz mest in jim odvzame državljanstvo ter prepove, da bi imeli gostilne.

Sovjetski veleposlanik Majski je imel te dni daljši razgovor z angleškim zunanjim ministrom Lordom Halifaxom. — V Washingtonu pa ima sovjetski poslanik stalne konference z ameriškim zunanjim ministrom Cordellom Hullom.

16 in pol milijona vojaških obveznikov bodo imele Zedinjene države. Tozadevno je bil po poročilu Reuterja dosežen med zastopniki senata in reprezentančne zbornice sporazum, ki predvideva obvezno vojaško službo za vse moške od 21. do 35. leta.

Več 13 tisoč tonskih križark grade v ameriških ladjedelnicah. Doslej je imela vojna mornarica samo po 8 do 10 tisoč tonske križarke.

Luksemburška vlada protestira iz Lizbone proti zasedbi Luksemburške in vključitvi ozemlja v rajh oz. postavitvi nemškega guvernerja.

Nova potniška tarifa na železnicah bo stopila v veljavo dne 1. oktobra.

Pogajanja s Turčijo radi trgovinske pogodbe bodo v kratkem. Za bombaž in koruzo so pogajanja zaključena.

Glavni odbor za posredovanje dela v Ljubljani. Ban dr. Natlačen je imenoval Glavni odbor glavne uprave za posredovanje dela v Ljubljani. Imenovani so za delodajalce: Kavka Karl, stavbenik, član, namestnik Iglič Franc, krojač; Bahovec Ivan, trgovec, član, namestnik Merhar Anton, trgovec; Rojina Anton, industrijalec, član, namestnik Heinrichar Franc, industrijalec; za delavce: Jonke Jože, urarski pomočnik, član, namestnik Martinčič Alojz, ključavničar; Jemec Franc, tobačni delavec, član, namestnica Vrhovec Ernesta, tob. delavka; Sušnik Stanko, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice, član, namestnik Širnik Lojze, uradnik Zadrugne gospodarske banke. — Delavci iz industrije v novi upravi borze dela niso zastopani.

Zopet eno nadomestilo za bombaž. Strokovnjaki v naši državi pravijo, da se iz mešanice lanu in konoplje da dobiti nadomestilo za bombaž. Tkanine iz te mešanice bi bile 15 do 20 odstotkov močnejše, kot iz bombaža, in razen tega bi stala mešanica lanu in konoplje samo okrog 20 din za kg, dočim stane bombaž okrog din 32.— kg. Pri nas porabimo okrog 45 milijonov kilogramov bombaža letno, od tega bi z mešanico lahko nadomestili vsaj 20 odstotkov. Predpogoj pa je, da bi imeli tovarne za predelovanje lanu in konoplje oz. preje iz te mešanice. Ena sama taka tovarna bi stala vsaj 2 milijona dinarjev. — V silo so ljudje iznajdljivi.

O prometu z živimi parkljariji je izšla banska uredba, ki prepoveduje, da bi trgovci z živino (kmetje torej smejo) gonili govedo dalje kot 30 km po javnih cestah. Svinje, ovce, koze in teleta pa je sploh prepovedano goniti peš in se tudi ne smejo prevažati na vozilih z govejo vprego. Prepovedano je tudi vsako obhodno trgovanje s temi živalimi od hiše do hiše. Prevoz klavnih živali po železnici je dovoljen samo v kraje, kjer je oblastveno odobrena klavnica.

Hrvat ne puste moke v Slovenijo. Te dni so hrvatski listi razširili, da je kmetijska zaščita ustavila avtomobil natovoren z moko, ki je vozil proti meji Slovenije.

Zane Grey:

151

Mož iz gozda

Iz teh besed je bilo slišati zapad. Beasley bo prisiljen, da stopi pred svojega sovražnika, ki se mu je čisto sam izpostavil. Hraber mož bi se Las Vegasu že davno postavil po robu. Beasley si spriči nevarnosti tega položaja ni mogel najeti plačancev. V tem slučaju je šlo za preizkušnjo, po kateri ga bodo njegovi lastni ljudje presojali. In v taki zadevi je treba tudi vpoštevati, da ga divja nebrzdanost zapada, ki je omogočila njegove zločine, na isti način kliče za te zločine tudi na odgovor.

»Abe, če ne bo ta — Mehikanec kmalu prišel doli, bom zdirjal jaz k njemu.«

»Samoumevno. A nikar se ne prenašli«, je odvrnil Abe.

»Ne boj se. Jezdil bom previdno... Imaš kaj za kaditi?«

Z rahlo tresočimi se prsti je Abe zvil cigareto, jo prižgal ob svoji in jo ponudil cowboyju.

»Las Vegas, zdi se mi, da slišim konje«, je nenadno rekel.

»Jaz tudi«, je odvrnil Las Vegas in dvignil glavo kakor srna, ki prisluškuje. Očividno je čisto pozabil na cigareto, kakor tudi njegov prijatelj. Abe je jadno izginil za svojimi vrati.

Las Vegas je začel znova korakati po ulici gori in doli in v njegovem zadržanju je bilo videti strahotno prekašanje vsega njegovega dosedanjega obnašanja.

Razumen, navaden smrtnik, iz kakršnegakoli kraja na vzhodu, ki bi slučajno srečal tega cowboja z zadržanim obrazom, bi ga smatral za pijanega ali pa blaznega. Bil je videti, kakor da ga je oboje obsedlo. — Kljub temu je bil čudovito ostro, ojeklenelo in učinkovito orodje za spopad v bližajoči se odločitvi. — Koliko tisočkrat je že na odprtih cestah in po širokih ulicah malih mestec na vsem zapadu vršil cowboy slične strašne obhode! Naj so bili še tako nasilni, krvavi in usodni, v tistih pionirskih časih so imeli svoj pomen, ki se lahko primerja s koristjo konja in potrebo pluga.

Nazadnje je Pine napravljala vtis popolnoma izumrle vasi, če ne štejemo Las Vegasa, ki je svoje dolge obhode na različne načine vršil — hodil je počasi in oprezno, stopal spet s trdimi koraki kakor kak hribovec, tihotopil se je na indijanski način od drevesa do drevesa, od vogala do vogala, izginil je v krčmo, da se je pri njenih zadnjih vratih zopet pojavil, smukal se je za hišami okrog barak in senikov in je spet zavil v glavno ulico in vedno znova se je približal svojemu konju, kakor da hoče sesti v sedlo.

Ko je zadnjikrat stopil v Turnerjevo krčmo, ni nikogar našel notri. Ves besen je lopnil s svojim samokresom po točilni mizi. Odgovora ni bilo. Tedaj pa je dolgo zadrževani srd bruhal iz njega. Divje je zarjul in potegnil svoj drugi samokres in pomeril v zrcalo, v svetilke. Odstrelil je vrat polni steklenici in potem je pil, da je postal v lice čisto rdeč, goltanec se mu je napel, žile na vratu so mu nabrekle in malo da se ni zadušil. Njegovo edino počasno in premišljeno dejanje je bilo nabijanje samokresa z novimi

naboji. Potem pa je planil ven, tresnil za seboj z vrati, z divjim krikom skočil v sedlo, pritegnil uzde, da se je konj postavil na zadnje noge ter ga je vzpodbodel, da je oddirjal v dolgih skokih.

Možje, ki so oprezovali ob oknih in vratih svojih koč, so videli le oblak prahu, ki se je zvrtnil po cesti. Potem pa so vsi pridrli ven in so videli, kako je izginil v daljavi. Ure napete negotovosti so za nje minule. Las Vegas ni prekršil zakona zapada, je svojega nasprotnika izzval, čakal je še dalje kakor je bilo potrebno, da bi ga razkrinkal kot strahopetca. Kakorkoli naj se že stvar izteče, Beasley je bil za vedno žigosan. V tem trenutku se je zrušila vsa njegova moč, kolikor jo je kdajkoli imel. On in njegovi ljudje sicer lahko še ubijejo cowboja, ki je sam samcat odjezdil, da bi mu stopil nasproti, ali to ne bi sramotnega znamenja njegove strahopetnosti nič več izbrisalo.

Prejšnji večer je Beasley na svoji novo pridobljeni farmi ravno končal s svojo pozno večerjo, ko je Buck Weaver, eden izmed njegovih ljudi, planil v sobo z novico, da sta Mulvey in Pedro ubita.

»Kdo pa je pri tisti bandi? Koliko jih je?« je hitro vprašal.

»Bando tvori samo en mož«, je odgovoril Weaver. Beasley se je začudil. On in njegovi ljudje so bili na to že pripravljeni, da bi se spoprijeli s prijatelji dekleta, katerega farmo si je prisvojil in radi številčne premoči svoje oborožene sile niso pričakovali krvave in dolge borbe. Ta čudna novica je pa to za deva neprijetno zamotala.

»En sam mož!« je vzkliknil Beasley.

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Protestna stavka delavcev v opekarni Hauck

V opekarni Hauck je 90 delavcev, ki jim lastnik ni hotel priznati nobenega poviška. Zato so delavci stopili v 48 urno protestno stavko. Zveza rudarjev Jugoslavije je intervenirala pri oblasti in se je pri pogajanjih dogajalo, da dobijo delavci 15. t. m. povišico 18 odstotkov na sedanje mezdre. Mezde so znašale doslej din 3,40 na uro.

S pametjo so se kregali zadnjo nedeljo na Sv. Planini nekateri, ki so udirali po marksizmu in socialistih ter blatili občinsko upravo v Trbovljah, v kateri je večina socialistov. Poslušalci so se tem »bojevnikom« smejali. Kajti vsak kolkaj prisenben rudar ve, kaj vse so že storili zaupniki razredne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije za delavstvo. Ako bi to ne bilo res, bi najbrž ne bili dobili pri zadnjih volitvah večine, dasi so se vsi nasprotniki nekako složno zarotili proti njim. Ljudje je res bolje da so tiho, kakor pa da besedičijo o boju proti kapitalizmu.

Občinsko upravo naj pa gospodje uredijo tam, kjer imajo oni besedo. Naša občinska uprava je že dokazala kaj zna, občani pa vedo tudi koliko koristnega je že napravila, odkar je prevzela vodstvo poslov iz rok gerentov ki so jim peli slavo sedanji kritiki. Po mnenju s pametjo skreganih gospodov je občina kriva zadnje poplave, ker ni regulirala Trboveljske. Ako bi bila hotela to napraviti, bi bili ti gospodje gotovo prvi leteli na banovino protestirat proti razmetavanju občinskega denarja, kakor so to storili, ko je hotela občina graditi občinske stanovanjske hiše. Ali niso šli takrat gospodje v Ljubljano rotiti merodajne, da naj ne dovolijo takega proračuna, ker v Trbovljah itak ni stanovanjske krize? Občani pravijo, da ako pojde tako naprej, boste še občinskemu biko družbo delali.

SK »Amater« : SK »Maribor«. V nedeljo, dne 15. t. m. se bosta srečala v borbi za točke v Trbovljah resen kandidat za naslov prvaka v Slovenski ligi, t. j. SK »Maribor« in liga iz črni revirjev SK »Amater«, ki je športni javnosti v pretekli nedelji s svojo zmago nad »Ljubljano« preskrbel senzacijo. Z ozirom na dosedanje rezultate obeh klubov se pričakuje zanimiva borba za točke in bo tekma gotovo zadovoljila vse one, ki radi prisostvujejo napetim tekmam. O zmagi tega ali onega moštva proročati je težko, ker kolikor je »Maribor« tehnično boljši, je znan »Amater« po svoji poštenosti. Športno občinstvo in revirjev bo tudi v nedeljo podprlo svojega ligaša z velikim obiskom.

HRASTNIK

Pri nas in pri sosedu. Kemična tovarna je zgradila za svoje delavstvo veliko personalno hišo in povečala tudi ostale stanovanjske hiše, tako da imajo sedaj vsi delavci oz. njih družine prilično lepa stanovanja. V tovarni imajo urejeno tudi jedilnico. Tako je pri sosedu. Kako pa je pri nas v steklarni? Dasi je steklarna veliko večje podjetje, pa za take svrhe, kot so delavska stanovanja, nima denarja. 30 steklarskih družin mora prebivati v privatnih hišah. V tovarni pa obdružuje steklarji okrog — stranišče, ali v kakšnem zaprtem kotu. Delavstvo v steklarni bi bilo zelo veselo, ako bi vodstvo podjetja enkrat pogledalo k sosedu, v Kemično tovarno, kako je tam urejeno stanovanjsko vprašanje. — Več steklarjev.

ZAGORJE OB SAVI

Kdo ima prav? »Slovenec« z dne 11. septembra poroča v dopisu iz Zagorja, da je bilo ob polaganju vencev na nedeljski proslavi čuti nekaj markantnih govorov, med katerimi se je zlasti odlikoval govor predsednika fantovskega odseka g. Guna Franca. Ker »Slovenec« tega govora ne navaja, čeprav mu je znan, mu povemo mi, ki smo tudi g. Guna poslušali z odprtimi ušesi, da se je v svojem govoru zelo laskavo zahvaljeval zagorskemu »Sokolu« za njegovo res nesebično in požrtvovalno delo. Zato se zelo čudimo, ko beremo v isti številki »Slovenca« pod »Politični zapiski«, v članku »Vrhovni Sokol je odgovoril« tudi tole: Mladine masonska močvirja ne vlečejo. (Misti sokolsko organizacijo, op. pisca). Ona gre tja, kjer je zrak čist in svež, pa čeprav tudi ostro brije. Mladina bo priletne borce za oživotvorenje sokolskih idealov pustila pri sklepanju resolucij, sama pa bo šla na zrak. — Tako, sedaj pa res ne vemo, kdo ima prav, ali g. Guna, ali »Slovenec«.

LAŠKO

Opozorilo vsem hišnim poslom. Za kuharice, služkinje, sobarice, pestunje, dojilje in dekle pri družinah in privatnih osebah veljajo ta-le določila zakona: Vsako drugo nedeljo in vsak drugi praznik jim pripada za oddih in razvedrilo prost popoldan najmanj 5 ur, po 2-letnem službovanju brez presledka pa še pravica dopusta do 1 tedna (7 dni). Za čas dopusta jim pripada poleg cele plače še tudi doklada za hrano v višini polmesečne plače v gotovini, ki jo mora gospodar izplačati ob nastopu dopusta. Zavarovani morajo biti proti boleznim pri Okrožnem uradu. Nerazdeljen nočni počitek morajo imeti v času od 21. do 6. ure. Po 10-letni službi imajo že pravico do odpravnine v znesku četrte letne plače v gotovini. Z vsakim nadaljnjim polnim službenim letom pa naraste ta odpravnina za 5 odst. vsakokratne letne plače, dokler se ne izenači z njo. Za vsa posredovanja je odločen občinski urad.

LJUBLJANA

Cene krompirja v Ljubljani. Na splošno zahtevno je ljubljansko tržno nadzorstvo določilo ceno krompirja na 1,50 din za kilogram. V Ljubljani je cena krompirja že bila narasla na 2 in 2,50 din za kilogram. V sredo je bila splošna cena 2 din.

Sadje je drago. Boljša jabolka so veljala v sredo 6 din kg, hruške pa so cenili nekateri celo do 20 din kg. Slabejša jabolka so bila po 4 din, hruške pa po 5 do 6 din kg. Najcenejše grozdje je po 12 din. S 15. t. m. namerava tržno nadzorstvo določiti nove cene, ki pa verjetno ne bodo nižje.

Določanje cen avtoritativno naravno povzroča vznemirjenje, ali med prodajalci, ali pa med konzumenti. Izgledov na pocenitev ni.

Andrej Rape umrl. V Ljubljani je umrl banovinski šolski nadzornik učitelj v pokoju Andrej Rape. Spisal je okoli 20 otroških povesti in zbirk, ki so bile v predvojni dobi najpomembnejša literatura za otroke. Naj počiva v miru! Pokojnik je spadal v napredne vrste učiteljstva.

MARIBOR

Koliko so dobili železniški delavci povišice?

Železniški delavci so se že dolgo nadejali povišice svojih prejemkov, ker je draginja občutno porasla. In sta jim finančni ter železniški minister dne 26. avgusta t. l., ko sta prišla na sejo ministrskega sveta v Zagreb, tudi obljubila, da bodo njihove želje izpolnjene. — Te dni so prejeli delavci v delavnicah državnih železnic obvestilo, da dobe poleg osnovne plače še posebno draginjsko doklado, ki znaša dnevno: za profesoriste din 6,40, za polkvalificirane delavce din 4,80 in za navadne delavce din 4 in za učence din 2, ter razen tega tudi po din 50 za vsakega otroka.

Istočasno s to novo naredbo ministrskega sveta pa se ukine, počenši od 1. septembra t. l., doklada na osnovne plače, ki je bila uvedena z novim letom in je znašala pri kvalificiranem delavcu 10 odstotkov, t. j. od din 2,86 do din 6,38, kolikor je pač imel dotični službenih let.

Za knjige in šolske potrebščine za revne učence ljudskih šol ima predvidene občina v svojem proračunu večje zneske. Iz računskega zaključka za l. 1938-39 posnemamo, da je votala v ta namen 30.000 dinarjev, od te vsote pa je bilo porabljenih samo din 25.136,25, tako da je ostalo v blagajni neporabljenih din 4.863,75. — Vseh ljudsko šolskih otrok je v našem mestu okrog 2500, torej odpade na vsakega otroka približno din 10. Izgleda, da vsi starši ne vedo, da dajejo šole revnim otrokom šolske knjige in potrebščine, kar je pa važno vedeti zlasti v sedanjem času, ko se je število revnih družin še ogromno povečalo. Trkajte in se vam bo odprlo, prosite in se vam bo dalo, je napisano že v svetem pismu.

Tekstilno delavstvo v tovarni Hutter in drug je dobilo ponovno 5 odstotkov povišice mezd počenši od 9. septembra dalje. Skupno s prejšnjim povišanjem znaša približek na mezd 25 odstotkov. Delavstvo pa je seveda kljub temu na slabšem, kot je bilo poprej, ker dela samo po 3 oz. 4 dni na teden. Vendar pa na daljnjih redukcij ne bo, razen ako bodo surovine docela pošle; v tem slučaju bo tovarna sploh zaprta. Akcijo za povišanje mezd so izvedli zaupniki dne 9. t. m. Razen tega je tovarnar pristal na to, da dobi delavstvo premog po 1000 kg oženjeni in 500 kg neoženjeni, ki ga bo pa delavstvo plačalo šele potem, ko bo zopet polno zaposleno. Nadalje namerava podjetje dobaviti delavstvu tudi moko in sladkor. Delavci, ki stanujejo v hišah podpornega fonda in ki so doslej plačevali po din 310 mesečne najemnine za dvosobno stanovanje s kopalnico in pritliklinami, bodo plačevali odslej po din 100, dokler ne bodo zopet polno zaposleni. To znižanje gre na breme fonda. — V teh dneh tudi delavstvo v Hutterjevi tovarni spoznava, da je treba biti organiziran in solidaren, tako, da zaupniki, kadar intervenirajo ne govorijo eno, delavstvo za njihovim hrbtom pa drugo.

Mestno poglavarstvo v Mariboru poroča, da je še dobiti enotno moko po din 4,50 za kg. Nakaznice je dvigniti pri mestnem popisovalnem uradu. Nakaznice morejo dobiti tudi tisti, ki so jih že enkrat dvignili.

Iz odvjetniških krogov. V Marenberg se bo preselil z oktobrom družabnik odvjetniške pisarne dr. Blanke — dr. Bradstetter, odvjetnik g. Petrovič, rojak iz Ptuj, ki je bil v tej pisarni vsa leta koncipient. Marenberg bo imel na ta način odslej dva advokata in notarja, med tem ko je bil svojočasno tam samo en notar in noben odvjetnik.

»Vzajemnost« Maribor vabi svoje člane, da se udeležijo skupnega obiska razstave karikaturnih slikarjev Remigija Bratuža, ki je nad vse pričakovano dobro uspeša. Zberemo se v nedeljo, dne 15. t. m. ob poli 10. uri dopoldne pred razstavnim prostorom v »Sokolskem domu« (preje »Union«). Običajna vstopnina znaša din 3, vendar je radi večjega števila udeležencev zaprošeno za znižano vstopnino. — Sodrugi, udeležite se razstave v večjem številu, ne bo vam žal!

Nov lastnik kavarne »Astorije« g. Petan iz Zagreba je te dni prevzel kavarno. Takoj so pričeli kavarniške lokale renovirati in bo kavarina do ponedeljka zaprta. Nov lastnik namerava prihodnje leto dosedanje prostore preurediti v moderen kavarniški lokal.

Pred otvoritvijo gledališke sezone. Tudi letošnji abonma nudi 14 dramskih, 7 glasbenih predstav in en koncert. Kljub narasli draginji veljajo tudi letos lanskí, zelo ugodni pogoji za abonente, predvsem znaten popust od večernih cen ter plačevanje v 8 mes. obrokih.

V mestnem vojaškem uradu v Mariboru naj se javijo vsi rezervni podnaredniki, ki so napredovali v ta čin v teku vojne za osvoboditev in zedinjenje od leta 1914 do 1918, ker bodo predloženi za napredovanje v čin narednika. Rok nepreklicno do 30. t. m.

benih let. Na podlagi tega bodo dobili starejši kvalificirani delavci po 2 para poviška na dan, mlajši, ki imajo pa tudi nižjo osnovno plačo, pa v najboljšem slučaju din 3,54. — c. j.

Se slabše bodo odrezali tisti delavci, ki so imeli neko izjemno stališče in so njihove dosedanje doklade znašale precej več, kot pa one ostalih delavcev, ti bodo prejeli po novem precej manj, kot pa so imeli doslej.

V večini slučajev pa predstavlja povišico samo doklada za otroke, za vsakega po din 50 na mesec.

Vsekakor je treba javno pibiti za koliko se je izboljšal položaj železniških delavcev z novo uredbo ministrskega sveta, da ne bodo trgovci, mesarji in drugi mislili, da so železniški delavci sedaj v stanju plačati življenjske potrebščine tudi dražje, ker so pač dobili povišico.

Glasbeno društvo žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru priredi v nedeljo, dne 15. septembra t. l. s pričetkom ob 14. uri na vrtu gostilne Šunko v Radvanju velik vrtni koncert kot zaključno proslavo 15-letnice obstoja društva. Igra kompletna društvena godba pod osebnim vodstvom kapelnika g. M. Schönherrja. Med izvajanjem godbe razna zabava kakor: nagradno streljanje, šaljiva pošta, ples itd. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Vpis v trgovsko nadaljevalno šolo je dne 15. t. m. od 10. do 12. ure v upraviteljevi pisarni, Zrinjskega trg 1, pritičje. Za vpis je potrebno zadnje šolsko spričevalo, rojstni list, potrdilo o plačani šolnini pri Zdrženju trgovcev in dve rodovnici. Izpiti 16. t. m. ob 15. uri.

Evidenca konj in vprežnih vozil. Vsi lastniki konj, vprežnih vozil, avtomobilov in motornih koles se pozivajo, da se v svrhu ponovnega popisa javijo med uradnimi urami v pisarni mestnega vojaškega urada v Mariboru, Slomškov trg 11. Kdor se ne bi odzval, bo kaznovan.

Moto sekcija slovenskega avtomobilskega kluba priredi v nedeljo, dne 22. t. m. na Teznu medklubske dirke.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svoicem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 15. septembra g. dr. Andrej Korenčan, Maribor, Jurčičeva ulica šte. 8.

Zemlja se je sesula ter pokopala pod seboj 36 letnega delavca Martina Fureka, ki je bil zaposlen pri pripravah za modernizacijo ceste Maribor—Fram. Sodelavci so mu takoj priskočili na pomoč, vendar pa je utrpel precej težke notranje poškodbe in se zdravi v tukajšnji splošni bolnišnici.

Pripravke za revno deco je pobiral nek prefriganec po Mariboru. Policija je tega »dobrodelnika« izsledila in ga aretirala, ker si je pripevke pridržal.

Kolo znamke »Brilliant«, ev. šte. 27.050 je nekdo ukradel strojevodji Francu Štusu izpred postlopija OUZD.

Darilo. Iz presežka zbirke nagrobnega venca za blagopokojnega mestnega san. svet. g. dr. Wankmüllerja Alfonza, so darovali zdravniki in nameščenci OUZD v njegov spomin din 616 Protituberkulozni ligi v Mariboru. Iskrena hvala!

GUŠTANJ

Mezdana razprava guštanjskih kovinarjev delno zaključena

Svoj čas smo že poročali, da je Savez metalških radnika Jugoslavije predložil jeklarni na Ravnah zahtevo po povišanju draginjskih doklad. Prve draginjske doklade je dobilo delavstvo počenši od meseca februarja v višini 10 odstotkov.

Pri razpravi, ki se je vršila dne 11. septembra v Guštanju in pri kateri je bil navzoč poleg zaupnikov tudi tajnik SMRJ s. Vrančkar, je delavstvo doseglo ponovno povišanje draginjskih doklad, vsega skupaj 20 odstotkov na temeljne mezde za mesec julij in avgust t. l., dodatek za ženo v znesku din 50 mesečno in za vsakega otroka mesečno din 25.

To povišanje bo izplačano delavstvu v ponedeljek, dne 16. septembra. Za mesec september se bo od strani delavstva predložil nov predlog za mezdana razpravo, katerega bo delavstvo na članskem sestanku SMRJ v nedeljo, dne 15. t. m. pregledalo in odobrilo, nakar bo izročen vodstvu podjetja.

Uspeh mezdne gibanja bi bil lahko še boljši, ako bi bila organizacija bolj trdno zasidrana med delavstvom in bi se je delavstvo ne oklepalo samo tedaj, kadar gre za mezdana gibanja. V bodoče bo treba, da delavstvo ostane zvesto organizaciji, ker čas, v katerem živimo bo zahteval, da bo delavstvo še večkrat stopilo v akcijo.

Iz Češke

V Sudetsko ozemlje samo z nemškimi naslovi. Poštno ravnatelstvo opozarja v časopisih, da se iz Protektorata Češke in Morave še vedno pošiljajo poštne pošiljke s češkimi oznakami raznih krajev v rajhu, zlasti v kraje Sudetskega ozemlja. Dovoljeno pa je uporabljati za vse kraje v Nemčiji samo uradna nemška imena tudi za one češke kraje, ki so bili ob razpadu Češkoslovaške republike priделjeni nemški sudetski oblasti in so s tem prišli pod Nemčijo. Ker morajo biti po § 15 poštnege reda vsi naslovi tako označeni, da ne nastane nobena negotovost, bodo v bodoče poštni uradi odklanjali poštne pošiljke v rajhovsko ozemlje izven Protektorata s češkim imenom kraja. Če se bodo take pošiljke vrgle v poštne nabiralnike, jih bo pošta vrnila odpošiljatelju, če bo njegov naslov znan, drugače pa bodo z njimi postopali kot z nedostavljenimi pošiljkami.

Mesto Olomouc se razvija. Češki listi poročajo, da se je promet na olomouškem tramvaju tako razvil, da morajo graditi že drugi tir. Na vsej progi sicer tega še ni mogoče izvesti, ampak ga bodo zaenkrat zgradili od Hindenburgovega trga (prej Masarykov) čez most reke Bistricke, do kolodvora.

V septembru normalno oddajanje jajc. — Uradni razglas javlja, da bodo dobili konsumenti v mesecu septembru normalno količino jajc, to je 4 jajca na osebo. Izvzveti so le oni, ki so dobili spomladi na odrezke jajca za slrambo.

Olje iz plevela. Listi opozarjajo, da so tudi razna plevelna semena primerna za izkoriščanje, ker se da iz njih napraviti olje, posebno iz gorčice, ki dá že pri 100 kg 35 kg olja in še 65 kg užitnih krmil.

Zbirko divjih kostanjev je odredila oblast, ker so kostanji zelo dobro krmilo za živino in ravno tako tudi važna surovina za kemično industrijo in je treba vsled tega zbirko kar najskrbneje izvesti. Določene so tudi cene za divje kostanje in sicer za 100 kg 25 kron, pri dobavi manje kot 30 centov, pri množini od 30 do 50 centov 30 kron in pri množini nad 50 centov 36 kron. — Pri nas pa so letos divji kostanji zelo slabo obrodili.

Cela pošumavska vas bo prišla v Prago. Te dni bo prispel v Prago na predstave znani berlinski cirkus »Busch«. Ob tej priliki so bili povabljeni na obisk v Prago vsi sorodniki delavcev strokovnjakov, ki so zaposleni pri postavljanju cirkuskih zgradb. Ti delavci, ki jih rabi cirkus za postavitev svojih velikih šotorov, mizarji, kovači, kolarji, sedlarji, monterji, šoferji pri traktorjih in kuharji so namreč po veliki večini Čehi, doma iz pošumavske vasi Maleč pri Sušici. Ti strokovnjaki imajo v cirkuskem svetu naravnost monopol. Cirkus »Busch« zaposluje okrog 100 takih profesionalnih delavcev iz vasi Maleč, ki jih je sedaj povabilo ravnatelstvo cirkusa na brezplačen obisk Prage. Vas Maleč ima samo par sto prebivalcev in ker je 100 teh občanov uslužbenih pri cirkusu »Busch«, bodo prišli sedaj v Prago skoro vsi vaščani Maleč.

NAJNOVEJŠE VESTI

Nov spor med Romunijo in SSSR

Tass poroča, da je Molotov dne 11. septembra izročil romunskemu poslaniku Gafencu novo noto zaradi provokacij na meji in zahteva takojšen odgovor.

Nevarnost v Indokini

Tass poroča, da je guverner Indokine poslal že tri brzojave Rooseveltu in ga obvestil o pogajanjih z Japonci. Japonci zahtevajo tri letališča, nekaj luk kot oporišča in prost prehod za armado 60.000 mož. Te zahteve je guverner odklonil, ker so Kitajci zagrozili s takojšnjim vdorom v Indokino. Položaj je resen.

Nemški napadi na London v noči na 13. september niso uspeli radi obrambe. Streljalo se je vso noč. Napadli so ostala industrijska mesta, pa tudi brez večjega uspeha. V Londonu je par hiš porušenih, žrtev pa je zelo malo. (Reuter.)

Angleži so štiri ure bombardirali Hamburg v noči na 13. september, istotako tudi Bremen. Napad je pričel že ob 8. uri. Bilo je mnogo zadetkov. — Na otoku Helgolandu so bili vidni veliki požari.

Nemška podmornica je potopila 6 trgovskih ladij s 37.000 tonami. — V noči na 13. september so le posamezna angleška letala prodirala nemško obrambo nad Nemčijo. Škoda od bomb ni velika. — Nemci so metali bombe na London in vsa večja industrijska mesta v južni Angliji. Angleške ladje so poskušale obstreljevati Boulogne, pa so bile pregnane.

Preselitev angleške vlade v Kanado napovedujejo Japonci. Obenem piše njihovo časopisje, da bi morala japonska vlada pregledati angleško-ameriški dogovor, ki je naperjen tudi proti Japonci. To kar dela vlada Zedinjenih držav, je naravnost sovražna Japonci.

Romunske čete so v Kološvaru v Transilvaniji podrle slavoloke, ki jih je prebivalstvo postavilo in okrasilo s slikami Hitlerja in Mussolinija ter madžarskih državnikov.

Bolgarija ni uspela z zahtevo po izhodu na Egejsko morje je izjavil bolgarski ministrski predsednik Filov. Dobrudža bo zasedena do konca septembra. 6000 delavcev pojde iz Bolgarije v Dobrudžo. Bolgarija bo plačala Romuniji 450 milijonov levov kot odškodnino za vse prevzete javne naprave, za katerih izročitev pa Romunija odgovarja odškodninsko.

V Turčiji so ustavili 3 liste za krajšo dobo, 11 pa za nedoločen čas.

Volitve v Mehiki so izpadle v korist generala Carmaca, ki je dobil 2.500.000 glasov, general Almaraz pa 150.000 glasov, pa vendar hodi po Zedinjenih državah in pravi, da je zmagal.

Smodnišnica v državi Newyork je zletela v zrak. 50 delavcev je ubitih. Tovarna je imela za 545.000 dolarjev naročil za ameriško armado. Gre za sabotažo.

Sneg je padel na planinah po vsej državi.

NOVE SREČKE RAZREDNE LOTERIJE SO DOSPELE!

Dne 11. oktobra t. l. se prične 41. kolo Državne razredne loterije, tekem katerega bo zopet izžrebanih velikih in manjših dobitkov v skupni vrednosti **dinarjev**

65,000.000.—

Največji dobiček znaša **dinarjev**

3,200.000.—

Kdor se hoče udeležiti tega novega plesa boginje Sreče, naj se čimprej obrne do naše hiše sreče

Bančne poslovalnice BEZJAK-Maribor, Gosposka 25

kjer je na razpolago veliko število novih srečk. —

• Telefon 20-97

Nizji železniški upokojenci čakajo na draginjske doklade

Pismo nižjega železniškega upokojenca.

Kot sodrug in naročnik »Delavske Politike« Vas v imenu upokojencev naprošam, da objavite naslednje vrstice, naslovljene na odločujoče gospode in namenjene tudi vsej ostali javnosti:

Položaj upokojenih železničarjev nižje kategorije, provizijskega fonda in služiteljev zvanjnikov II je tako obupen, da bi merodajni morali uvideti nujno potrebo, da se nam pomaga v tej hudi in neprestano naraščajoči druginji. Zadnje mesece smo imeli priliko videti, kako so si premožnejši sloji nakupovali železno rezervo živiliških potrebščin in so si samo s tem prihranili na izdatkih na stotine dinarjev, ker so se življenjske potrebščine od tedaj že znatno podražile. Mi nižji železniški upokojenci pa smo stali ob strani. Ko smo potem čitali uredbo ministrskega sveta o povišanju draginjskih dokladov in priznanju rodbinskih dokladov aktivnim železničarjem, smo bili prepričani, da bomo to, kar bodo dobili aktivni uslužbenci, prejeli tudi upokojenci, ki smo — mnogi izmed nas odlično — vršili svojo službo, dokler nismo dopolnili let. Pa, ki smo pa tudi

res, da smo v času službe prispevali v penzijski fond in da prispevamo še danes ter da smo primorani plačevati vanj do svoje smrti, dokler se bo naravi zdelo, da nas pusti pri življenju.

Leta 1931. smo čitali, da je uredba o draginjskih dokladah avtomatična, to se pravi, da se draginjske doklade zvišujejo, ali znižujejo, kakor je pač draginja. Žal da se ni takrat vneslo v uredbo indeksa, po katerem bi se določevalo draginjske doklade. Toda to ne bi bilo sedaj niti treba. Vlada naj bi vzela za podlago pri odmeri draginjskih dokladov indeks Narodne banke in nam priznala toliko odstotkov draginjske doklade, za kolikor je poskočil ta več ali manj uradni indeks cen.

Nadalje je tudi napačno, da mariborska okolica spada še vedno v III. razred, namesto v II. razred, kot mesto. V Mariboru se to ni zgodilo iz posebnih razlogov in ne morda radi tega, ker bi bilo življenje v okoliških občinah ceneje, kot pa v mestu. To naj bi se tudi upoštevalo.

Naj bi naš klic ne naletel na gluha ušesa, kajti mi nižji upokojenci čakamo težko, b. i. — k. — c.

SV. LENART V SLOV. GORICAH

Delo pri gradnji skladišč »Kmetijske zadruge« v zastoju

Vseh 35 delavcev stopilo v stavko

Med dnevnimi vestmi našega tiska smo že čitali, da je pričela »Kmetijska zadruga pri Sv. Lenartu v Slov. gor.« v mesecu juliju graditi skladišča za sadje. Po dograditvi in montaži vseh potrebnih naprav namerava »Kmetijska zadruga« sadje vkuvavati (konzervirati) in sušiti. Proračun za dovršitev vseh del je seveda visok in znaša v celoti okoli 1.500.000 dinarjev. Investicija denarja v to podjetje je seveda stoodstotno varna, ker podjetje te vrste bo na vsak način donosno.

Delavstvo je pod strogim nadzorstvom vršilo vsa dela marljivo in naglo. Mezda delavcev pa je bila stalno po din 3, kvalificiranih delavcev pa po din 5 na uro.

Neprestan porast cen življenjskih potrebščinam je povzročil novo nezadovoljstvo med delavstvom, ki ga ni mogoče odpraviti z obljubo: »Bo že boljše«. Delavstvo je ponovno prošlo, da se mu mezde zvišajo vsaj za bori 1 dinar na uro, kar bi pri sedanjih draginjah odgovarjalo prejšnji mezdini din 1,50 na uro.

Vodstvo prošnji ni ugodilo — zakaj ne, bo pokazal razvoj sam.

Čudovito je odjeknil glas, da je izbruhnila splošna stavka v trgu samem in tudi med okoliškimi ljudstvom, ki ni navajeno na mežna gibanja v takšnem obsegu.

Stavkajoči so v zahtevi in izvajanju solidarni. Na gradbenem terenu vztrajajo ves dan in s prepričevalno vernostjo čakajo na res zaslužen 1 dinar, ki ga morajo dobiti, ako smo pravičniki.

Kakor se sliši, bo sedaj skušala posredovati občina.

O tem je obveščeno tudi gradbeno podjetje »Živica« v Mariboru.

PTUJ

Gibanje ptujskega delavstva proti draginji

Boj proti draginji je dandanes življenjski problem delavstva. Posledice so prisilile vsakogar da misli, ki prej ni hotel misliti. Delavstvo je prisiljeno, da začne akcijo proti draginji radi pomanjkanja, ki ga trpi, kakor že dolgo ne.

Ptujsko delavstvo pripravlja energično protidraginjsko akcijo.

Pozivamo delavstvo, naj bo v svojem boju vztrajno in odločno, a javnost, ki ima interes na resničnem pobijanju draginje, naj nas podpre.

Akcija krojaških pomočnikov za kolektivno pogodbo se vrši pod vodstvom novo osnovane podružnice »Osrednjega društva oblačilnih delavcev«. Trenutno smo pred prvimi pogajanj. Ker smo se zelo tesno oklenili svoje organizacije in smo odločni vztrajati do kraja, imamo dosti upanja na uspeh.

MEŽICA

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 15. t. m. na keglišču g. Stoparja »Nagradno kegljanje«. Začetek ob 9. uri dopoldan in zaključek ob 9. uri zvečer. Cene lačjem običajne. Nagrade so razvidne v izlozbi pekarnice g. Toiffa. Prijatelji kegljanja najvljudneje vabljene. — Odbor.

Prireditve. »Vzajemnost« obvešča, da bo priredila v nedeljo, dne 29. t. m. v dvorani g. Toiffa »Vinsko trgatve« s pestrnim sporedom. Nadalje poziva vse člane, da pomagajo pri dekoraciji itd., da bo prireditve čim lepše uspela, zlasti pa še zato, ker je lansko leto ta prireditve izostala radi izrednih razmer in drugih neprilik.

Dramski odsek društva »Vzajemnost« nas bo v kratkem povabil k igri, ki jo bo priredil na prenovljenem odru. Nadalje se obvešča vse igralce, da bo prihodnja vaja za igro v nedeljo, dne 22. t. m. ob 7. uri zvečer na odru. Vsi igralci naj pridejo točno. Predvidena vaja izostane radi »nagradnega kegljanja«. — Družnost!

KRANJ

Javno čistilno in medicinsko kopališče pri Poslovalnici okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Kranju bo od 15. septembra dalje zaprto, dokler bodo trajala popravila kanalizacije.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vefilm »Manuela« (Meksikanska kri). V glavni vlogi Dorothy Lamour, znan iz filmov »Kraljica džungle« in »Ljubezen v džungli«. — Med dodatki angleški kurtizni film in vojni tehnik. — Sledijo: »Božji mlinci«.

Zadružna založba, r. z. z o. z. v Ljubljani vabi na svoj

IZREDNI OBČNI ZBOR.

ki se bo vršil v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 6. uri zvečer v prostorih Splošne zavarovalne zadruge v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5, s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev občnega zbora in njega konstituiranje. 2. Sprememba pravil v smislu novega zakona o gospodarskih združenjih. 3. Predlogi in raznoterosti. Ljubljana, dne 9. septembra 1940.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Občni zbor je sklepčen, če sta navzoči najmanj 2 tretjini zadržnikov. V slučaju nesklepčnosti se vrši točno 14 dni pozneje, t. j. dne 7. oktobra t. l. nov občni zbor, ki sklepa brez ozira na število navzočih.

Zvočni kino Pobrežje

14. in 15. septembra

senzacionalni film

»UPORNIK MAFADI«

TO IN ONO

Trije delavci ubiti, pet ranjenih. V Beogradu grade novo pravoslavno cerkev. Pred par dnevi se je v tej cerkvi podrl velik železobetonski strop, čigar ruševine so pokopale pod seboj 8 delavcev, od katerih so tri odkopali mrtve. — Stavbenika, nekega inženjerja, so zaprli. Pravijo, da je napravil slabe opore, ki so popustile, predno se je cement strdil, oz. je mešal med pesek premalo cementa. —

Burna skupščina zveze srbskih poljedelskih zadrug je bila v Beogradu, kjer sta se spopadli skupini Tupanina in ministra dr. Čubrilovića ter skupina bivšega ministra Voje Gjorgjevića. Policija je izpraznila dvorano, potem pa pripustila samo delegate, ki so privedli ovacije predsedniku vlade Cvetkoviću in ministrom Čubriloviću, dr. Kreku ter inž. Besliću. Ko je predsednik Gjorgjević otvoril skupščino, so mu klicali »Doli!«

Bivši francoski ministri Daladier, Reynaud, Mandel in general Gamelin so bili odgnani v konfinacijo, kjer bodo čakali, da jih obtožijo pred najvišjim sodiščem.

Smrtno kazen za vse kapitane francoske trgovske mornarice, ki stopijo v službo vojujočih držav, je sklenila sedanja vlada in je zakon odobren.

Smrtno obsodbe radi špionaže na Norveškem. »N. Z. Z.« poroča iz Stockholma: Vrhovno nemško vojaško sodišče na Norveškem je obsodilo tri prebivalce norveškega mesta Bergen radi špionaže v vojni času od aprila do junija, na smrt, četrtega pa na pet let ječe. Obtoženci so za časa vojske na Norveškem oddajali s tajno radijsko oddajno postajo vojaško važne vesti iz Bergena v Anglijo. Dokazno postopanje je bilo izredno težavno. Obsodbo bo moral potrditi

še nemški vrhovni komandant na Norveškem, general-polkovnik von Falkenhorst.

Nepokorni Ford. Ford je odklonil izdelovanje letalskih motorjev v svojih delavnicah pod nadzorstvom države. On je bil tudi tisti, ki je vodil vsa leta najbolj divjo gonjo proti Rooseveltovim zelo milim socialnim reformam. Sedaj pa so menda tudi v Zedinjenih državah našli lek za take upornike v kapitalističnih vrstah, ki jim je vseeno, magari propade država, samo da se oni rešijo in odnesejo svoj dobiček. Po novem zakonu bo imel Roosevelt že v mirnem času pravico postaviti industrijo v službo države, ako bo to potrebno v svrhu oborožitve.

Krematorij v Moskvi. Doslej imajo v Moskvi samo 1 krematorij za upepeljevanje mrtličev. Ta pa je v obratu permanentno dan in noč. Ima tri peči. Letno izvrše preko 12.000 upepeljitev. Sedaj grade še en krematorij. Nadzorne oblasti so določile cene upepeljitev od 3 do 15 rubljev, po imovinskem položaju umrlega. Ravnatelj krematorija je stari prvobornik ideje upepeljevanja mrtličev v Rusiji, Gvido Bartel.

Ruska knjiga o bolgarski zgodovini. Moskovski časopis »Izvestija« poroča, da ruski akademik N. S. Deržavin dokončuje velik spis o bolgarski zgodovini od najstarejših dob do začetka 19. stoletja. Pisatelj je znan v Evropi po svojih številnih spisih iz bolgarske zgodovine in kulture, kot tudi o Bolgarih na Ruskem.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato navedeni naročnina takoi!

Delavski pravni svetovalec

Odpust za časa orožnih vaj (Maribor)

Vprašanje: Na orožnih vajah sem bil 4 tedne in me je službodajalec v tem času odpustil, ker sem ga prošil, da mi pošlje na račun mezde, katero si bom zaslužil po vrnitvi z orožnih vaj, nekaj denarja. 8. t. m. sem se vrnil z orožnih vaj in sedaj ne vem, ali je odpust upravičen in kake pravice imam napram delodajalcu?

Odgovor: Orožne vaje ne prekinajo službenega razmerja in uslužbenec temom tega časa niti ni mogoče službe odpovedati. Po novi uredbi, ki velja od 7. julija 1940 in ki ureja pravice uslužbencev v času njih vpoklica na orožne vaje, pa je dolžan službodajalec sprejeti nazaj uslužbenca z orožnih vaj. Uslužbenec mora to zahtevati tekom 15 dni, ako znaša odpovedna doba 14 dni, sicer pa tekom 8 dni od dne, ko se z orožnih vaj vrne. Službodajalec mora sprejeti nazaj takega uslužbenca in sicer tekom 8 dni računano od dne, ko je uslužbenec to zahteval. Službe mu tekom prvega meseca po takem nastopu ne more od-

povedati, temveč lahko to stori šele naslednji, t. j. drugi mesec. Ker je po obrtnem zakonu določena kot najkrajša odpovedna doba 14 dni, zagotavlja tako navedena uredba uslužbencu službo najmanj za mesec in pol po vrnitvi z orožnih vaj. Ako službodajalec uslužbenca noče sprejeti nazaj v službo, mu mora vseeno plačati. — Ker službeno razmerje za časa orožnih vaj traja naprej, je praviloma mogoče uslužbenca v tem času odpustiti. Vsekakor je pa odpust v Vašem primeru nezakonit, ker niste dali službodajalcu takega takega razloga, kot to zahteva zakon. Zahtevajte, kot smo navedli zgoraj, pismeno, radi dokazovanja, najbolje s priporočenim pismom, od svojega službodajalca, da Vas sprejme nazaj v službo. Ako na svojo zahtevo za ponoven nastop službe ne prejmete odgovora tekom 8 dni, se morate sami javiti v službo zadnji dan tega roka, t. j. 8. dan; ako pa je ta dan nedelja ali praznik, se morate javiti v službo prvi naslednji delovnik. Ako bi Vas službodajalec še tudi tedaj ne hotel sprejeti v službo, boste lahko zahtevali od njega plačo za 1 mesec ter še za čas odpovedne dobe.

Temeljiti pouk na citre daje Bučarjeva citraška šola, Maribor, Račeva 13-I, kjer dobite tudi citre na obroke

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblike, plättno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Izletniki, pozor!

Najugodnejše se kupuje provijant v specialni delikatesni trgovini

PERKO

Maribor, Dvořakova 14, v palači dr. Sedaja